

ПРАВО

УДК 327.56:355.45(100)

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2025.64.57-66>

Ольга СЛЮСАРЕНКО, канд. юрид. наук

ORCID ID: 0000-0003-0994-1010

e-mail: olya_sunnyday@ukr.net

Національна академія Служби безпеки України, Київ, Україна

**ВІЙСЬКОВА МЕДІАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ МИРНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: РОЛЬ І ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ РОЗВІДУВАЛЬНИХ ДАНИХ**

Вступ. У сучасному безпековому середовищі, що характеризується стрімким зростанням збройних конфліктів і гібридних загроз, актуальним постає пошук ефективних інструментів їх мирного врегулювання. Військова медіація з розвідувальною підтримкою є новим напрямом у практиці посередництва, що поєднує аналітичні, дипломатичні та операційні методи з метою зменшення ескалаційного потенціалу конфліктів. Її застосування дає змогу підвищити довіру між сторонами конфлікту, своєчасно виявляти ризики порушення перемир'я та формувати умови для сталого миру.

Методи. У дослідженні використано міждисциплінарний підхід, що поєднує методи системного аналізу, порівняльного вивчення міжнародного досвіду, контент-аналіз офіційних документів і звітів міжнародних організацій, а також метод операційного моделювання. Проаналізовано практику застосування військової медіації в конфліктах різного типу (Дарфур, Південний Судан, Україна), визначено інституційні умови інтеграції розвідувальних структур у переговорні процеси, а також проведено якісний аналіз нормативних і етичних аспектів використання розвідувальних даних у медіаційних процедурах.

Результати. Результати дослідження засвідчують, що військова медіація з розвідувальною підтримкою сприяє підвищенню ефективності переговорів завдяки зменшенню інформаційної асиметрії, оперативному реагуванню на ризики ескалації та зміцненню довіри між сторонами конфлікту. Міжнародна практика (ООН, Африканський Союз, ЄС) доводить, що залучення перевірених розвідувальних даних підвищує легітимність медіаторів і дозволяє формувати обґрунтовані рішення щодо припинення вогню, контролю виконання домовленостей та гуманітарної координації. Водночас виявлено нові ризики, пов'язані з використанням штучного інтелекту та цифрових технологій у медіаційних процесах.

Висновки. Військова медіація з розвідувальною підтримкою є перспективним інструментом сучасної дипломатії безпеки, який поєднує технологічні та гуманітарно-правові підходи до врегулювання конфліктів. Її ефективність визначається якістю розвідувальних даних, прозорістю процедур обміну інформацією та дотриманням міжнародних стандартів права. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розроблення операційних моделей інтеграції даних розвідки у переговорні процеси, що забезпечать стійкість миру та запобігання новим формам насильства.

Ключові слова: військова медіація, розвідувальна підтримка, переговорний процес, збройний конфлікт, міжнародне право, етичні стандарти, інформаційна асиметрія, мирне врегулювання, аналітична розвідка, міжнародна безпека.

Вступ

У сучасному безпековому середовищі, позначеному багатовимірними загрозами та високою динамікою збройних протистоянь, потреба в інструментах раннього попередження та керованої деескалації стає вирішальною. Військова медіація як особлива форма переговорного процесу інтегрує правові, операційні та комунікаційні підходи, створюючи умови для зниження інтенсивності насильства і формування стійких домовленостей. У цьому контексті зростає значення використання розвідувальних даних не лише як ресурсу планування операцій, а й як бази для прогнозування ризиків, визначення зацікавлених сторін і виявлення "вікон можливостей" для мирного діалогу.

Використання розвідувальних даних у процедурі медіації надає переговорникам верифіковану картину намірів, потенціалу та обмежень учасників конфлікту, що підвищує якість рішень і точність комунікації. Дані різної природи – від відкритих джерел до спеціалізованих засобів спостереження – дають змогу моделювати сценарії ескалації, ідентифікувати осередки напруги, планувати гуманітарні коридори та перевірку дотримання режиму припинення вогню (Rauchhaus, 2006). Така інтеграція змінює парадигму посередництва: від реактивного до проактивного, зорієнтованого на превенцію та кероване зниження ризиків (Hegre et al., 2019; Rød, Gåsste, & Hegre, 2024). Ефективність цього підходу неможлива без належних правових і етичних запобіжників. Використання розвідувальної інформації в медіаційних процедурах має відповідати принципам законності, необхідності та пропорційності, а також

вимогам конфіденційності та захисту персональних даних. Вбудовані механізми підзвітності, чіткі регламенти доступу та верифікації джерел, а також прозорість процедур для легітимних зацікавлених сторін зменшують ризики політизації, маніпуляцій і підризу довіри між сторонами конфлікту (De Franco, 2024a, b; Dorn, 1995, 2016).

Міжнародний і національний виміри такої медіації потребують скоординованої взаємодії розвідувальних структур із дипломатами, військовим командуванням, гуманітарними місіями та громадянським суспільством. Критично важливими є сумісність (узгодженість) інформаційних систем, узгоджені стандарти обміну, а також якісні критерії даних – релевантність, своєчасність, точність і верифікованість (Hegre et al., 2019; Rød, Gåsste & Hegre, 2024; Von der Maase et al., 2025); Rød, Gåsste, & Hegre, 2024). Саме ці умови дозволяють перетворювати інформацію на спільно визнану єдину інформаційну позицію для підтримки довіри та досягнення результативних домовленостей.

Технологічний розвиток відкриває додаткові можливості: аналітика великих даних, застосування новітніх технологій та інструменти ситуаційної обізнаності підвищують здатність прогнозувати критичні моменти і своєчасно пропонувати альтернативи силовому сценарію. Водночас постають нові виклики, такі як: алгоритмічні упередження, кібервразливість та нерівні можливості доступу до інформації, які вимагають оновлення нормативних рамок і вироблення етичних стандартів застосування технологій у медіаційних процедурах (Verjee, 2024; UNIDIR, 2023).

© Слюсаренко Ольга, 2025

Метою цієї статті є концептуалізація військової медіації з розвідувальною підтримкою як цілісної моделі деескалації та мирного врегулювання збройних конфліктів, визначення її принципів, інституційних передумов і операційних механізмів. Запропонований підхід поєднує теоретичні узагальнення з практичними рекомендаціями щодо моделювання обміну даними, перевірки їх якості та забезпечення конфіденційності, аби посилити здатність державних і міжнародних зацікавлених сторін до своєчасного, правомірного й ефективного посередництва в умовах сучасних збройних конфліктів (European External Action Service, 2020; Verjee, 2024; Geneva Academy of International..., 2023; European External Action Service, 2020; Geneva Academy of International..., 2023).

Огляд літератури. Міжнародна наукова дискусія про посередництво у збройних конфліктах значною мірою виходить із проблеми інформаційної асиметрії між сторонами конфлікту та ролі третіх сторін у її зниженні. Як свідчать результати досліджених робіт, ефективність медіатора прямо залежить від його спроможності надавати достовірні сигнали про граничні позиції сторін і таким чином коригувати їхні очікування щодо продовження насильства (Rauchhaus, 2006) формалізує умови довіри до медіатора та доводить, що саме інформована упередженість може підвищувати переконливість повідомлень, тоді як Rauchhaus (2006) емпірично демонструє, що медіації, націлені на подолання інформаційного дефіциту, статистично результативніші. Ці висновки закладають теоретичну основу для інтеграції розвідувальних даних у медіаційні процедури як інструменту зменшення невизначеності.

Дослідження у сфері раннього попередження та прогнозування політичного насильства є ще одним важливим елементом цієї тематики. Програми на кшталт ViEWS демонструють, як прозорі моделі з відкритими даними та валідацією можуть давати просторово-часові прогнози ризику конфліктів, що безпосередньо релевантно для вікон можливостей у переговорах та під час процесу планування деескалації (Hegre et al., 2019, 2021). Емпіричні дані підтверджують ефективність використання цифрових слідів та медіапотоків як ранніх сигналів, тоді як порівняльні огляди систем раннього попередження наголошують на критичності прозорості, верифікованості та своєчасності даних – параметрів, що є також необхідними в медіації з розвідувальною підтримкою (Rød, Gåsste, & Hegre, 2024). Сукупно це формує методологічний місток між інтелектуальним (аналітичним) циклом і переговорними практиками.

Розвідувальне забезпечення миротворчих операцій та інституціалізація розвідувальних функцій у миротворчих операціях ООН також відіграють важливу роль у дослідженні. Історичні й концептуальні праці відображають еволюцію від скепсису до визнання розвідувальних даних ключовим чинником операцій, включно з безпекою персоналу, попередженням ескалації і підтримкою специфічних операцій (Dorn, 1995, 2016; De Franco, 2024a, b; Obuobi, 2024). Для нашої теми це важливо, оскільки такі практики створюють нормативно-операційний прецедент легітимного збору, обробки та обміну даними, що можуть прямо підсилювати медіацію: від ситуаційної обізнаності до верифікації виконання домовленостей.

Окрема низка робіт фокусується на перемир'ях і верифікації. Результати досліджень свідчать про те, що моделювання припинення насильства та режими моніторингу впливають на динаміку насильства та стійкість миру (Fortna, 2004). Нещодавні праці аналізують використання

технологій – від дистанційного спостереження до безпілотних літальних апаратів (БПЛА), – фіксуючи як потенціал зниження витрат спостереження, так і ризики контрпродуктивної реакції сторін на нагляд ("ефект демонстрації" та стимулювання порушень) (UNIDIR, 2023; Verjee, 2024). Для медіатора використання зазначених технологій створює подвійний імператив: підвищувати доказовість переговорів через надійні дані й водночас проєктувати запобіжники від зворотного ефекту технологічного моніторингу (Fortna, 2004; Clayton, & Sticher, 2021; Verjee, 2024).

Синтез зазначених напрямів пропонує операційну рамку "розвідувально підтримуваної медіації", яка поєднує:

- зменшення інформаційної асиметрії відповідно до формальних моделей медіації;
- прогнозування ризиків для таймінгу і фреймінгу пропозицій;
- інституційно вбудовані канали легітимного обміну даними з миротворчих / спостережних місій;
- технологічні інструменти моніторингу конфліктної ситуації з оцінюванням їхніх поведінкових наслідків для сторін конфлікту.

Відсутність цілісної моделі інтеграції цих елементів у медіаційну процедуру – від діагностики й вироблення опцій до верифікації виконання – із вбудованими принципами законності, необхідності та пропорційності залишається суттєвим викликом для практики мирного врегулювання збройних конфліктів (Geneva Academy of International, 2023).

Сучасна література фіксує також технологічний прогрес: застосування новітніх технологій, великих даних та інструментів пояснюваної аналітики у прогнозуванні політичного насильства й підтримці рішень у складних операційних середовищах. Хоча емпіричні результати загалом обнадійливі, автори наголошують на потребі прозорості, відтворюваності та чутливості до упереджень – вимог, які безпосередньо впроваджуються в медіаційні процеси, якщо ті опираються на розвідувальні дані (Hegre et al., 2019; Rød, Gåsste, & Hegre, 2024; Verjee, 2024). Такий підхід акцентує важливість дотримання стандартів якості даних (релевантність, своєчасність, верифікованість) і процедур, побудованих за принципом захисту даних на етапі проєктування, без яких інтеграція розвідувальних даних у площину медіації може підірвати довіру сторін і нейтральність посередника.

Мета дослідження полягає в теоретичному та практичному обґрунтуванні концепції військової медіації з використанням розвідувальних даних як засобу попередження ескалації конфліктів і підтримання стійкого миру. У роботі визначено принципи, операційні механізми та інституційні умови інтеграції розвідувальних даних у процеси медіації, спрямовані на запобігання насильству та підвищення ефективності переговорних процесів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати роль і значення розвідувальної інформації у військовій медіації на міжнародному й національному рівнях.
2. Визначити ключові ризики, пов'язані з використанням розвідувальних даних у миротворчих і медіаційних операціях.
3. Сформулювати принципи етичного, правомірного й ефективного використання розвідувальних даних у посередницьких процесах.
4. Розробити узагальнену модель військової медіації з розвідувальною підтримкою, придатну до застосування у контексті сучасних міжнародних криз.

Методи

Дослідження ґрунтується на поєднанні системного, інституційного й порівняльного підходів, а також методів структурного аналізу та операційного моделювання. Застосовано комплекс методів якісного аналізу, зокрема:

- контент-аналіз наукових публікацій і документів міжнародних організацій (ООН, ЄС, ОБСЄ, Африканський Союз);
- аналіз випадків застосування військової медіації та використання розвідувальних даних у процесах врегулювання збройних конфліктів (Дарфур, Південний Судан, Україна);
- порівняльний аналіз моделей обміну розвідувальною інформацією та їх ефективності в контексті медіації (Clayton, & Sticher, 2021; De Franco, 2024a, b; Obuobi, 2024);
- елементи індуктивного узагальнення для формування пропозицій щодо підвищення ефективності взаємодії розвідувальних і медіаційних структур.

Методологія ґрунтується на принципах доказовості, перевірюваності та відтворюваності аналітичних результатів. Використання міжнародних баз даних – UCDP, VIEWS, ACLED – дало змогу зіставити моделі раннього попередження та медіаційних процесів із фактичними динаміками конфліктів (Hegre et al., 2019; Rød, Gåsste, & Hegre, 2024). У роботі також застосовано підходи дослідників, які розглядають зв'язок між розвідувальним циклом і процесами прийняття рішень у миротворчих операціях (Dorn, 1995, 2016; De Franco, 2024a, b), що дозволяє оцінити потенціал аналітичної підтримки переговорних процесів.

Особливу увагу приділено інституційному аспекту. Аналіз структури ООН, ЄС і Африканського Союзу доводить, що створення спеціалізованих аналітичних підрозділів і платформ обміну даними між державами підвищує ефективність реагування на кризові ситуації (European External Action Service, 2020; Geneva Academy of International..., 2023; Verjee, 2024). Такі підрозділи забезпечують інтеграцію розвідувальних спроможностей у загальну архітектуру миротворчих операцій, що сприяє більш точній діагностиці конфліктних ситуацій та прогнозуванню ескалацій.

Інструментом військової медіації можуть бути також розвідувальні дані, коли вони використовуються не лише для планування військових операцій, а й для передбачення ескалації, визначення ключових сторін конфлікту, оцінювання їх можливостей і пошуку гуманітарних рішень. Військова медіація із залученням розвідувальної аналітики є важливим інструментом для зменшення ескалації конфліктів та забезпечення більш ефективного вирішення міжнародних або внутрішніх криз. Цей процес охоплює використання розвідувальних даних, співпрацю між різними державними або міжнародними розвідувальними службами і використання медіації для досягнення мирного вирішення конфліктів. Метою є не тільки збереження миру, але й забезпечення ефективної комунікації як між сторонами, які можуть бути на межі війни (міжнародний рівень), так і між військовими підрозділами (національний рівень), а також медіаційні інструменти можна використовувати для злагоженості певного підрозділу (злагоженість підрозділу формується шляхом систематичних тренувань, чіткого розподілу обов'язків та налагодженої комунікації між військовослужбовцями).

Результати

Військова медіація з використанням даних розвідки на міжнародному рівні передбачає співпрацю між

розвідувальними установами різних держав або організацій для отримання та аналізу даних з метою зниження рівня напруги та сприяння мирному вирішенню конфліктів, що може складатися, наприклад, зі:

- збирання розвідувальної інформації для оцінювання ситуації та прогнозування можливих наслідків військових дій;
- здійснення аналізу інформації для виявлення можливостей щодо мирного врегулювання конфліктних ситуацій та відновлення діалогу між сторонами конфлікту;
- співпраці між розвідувальними службами різних держав або між міжнародними організаціями для моніторингу та аналізу поведінки учасників конфлікту.

Військова медіація з використанням розвідувальних даних може застосовуватися як на етапі запобігання конфлікту, так і під час чи після його активної фази, щоб уникнути ескалації насильства та забезпечити стабільність. Загалом розвідувальні дані є важливим елементом у військовій медіації, оскільки розвідка надає інформацію, що є основою для прийняття рішень і підтримки дипломатичних процесів, адже за допомогою розвідувальної інформації можна отримати детальні відомості про потенційні загрози, наміри противників та навіть за потреби виявити слабкі місця, які можна використати для мирного врегулювання конфліктної ситуації.

Окреслимо основні ролі розвідки у військовій медіації:

- інформаційна підтримка переговорів: розвідувальна інформація про військову ситуацію може продемонструвати медіаторам точне розуміння поточного стану конфлікту і дозволити об'єктивно оцінити можливість його мирного врегулювання;
- попередження ескалації конфліктної ситуації: збирання інформації про потенційні загрози та військові плани дає змогу попередити можливу ескалацію насильства, що дозволяє дипломатам та медіаторам пропонувати альтернативи військовим діям;
- визначення надійних посередників: розвідувальні дані можуть сприяти виявленню осіб або груп осіб, які можуть бути відповідальними за підтримку миру або стабільності в конфлікті, посилюючи здійснення успішної медіації.

Під час російського збройного вторгнення на схід України (Донбас) із квітня 2014 року інструменти військової медіації, зокрема з використанням даних розвідки, стали важливою частиною мирних переговорів та сприяли встановленню режиму припинення вогню в Україні. Зокрема, у рамках підписання Мінських угод застосовані розвідувальні дані для забезпечення моніторингу перемир'я і дотримання умов припинення вогню. Збір та обмін інформацією між сторонами конфлікту, а також використання даних розвідки для виявлення порушень допомогли забезпечити певний рівень стабільності на лінії фронту до моменту порушення країною-агресором Мінських угод, початку повномасштабного вторгнення в Україну та продовження порушення основних норм і принципів міжнародного права (Geneva Academy of International ..., 2023).

Український збройний конфлікт, що розпочався в 2014 р. унаслідок збройної агресії Російської Федерації, створив для міжнародних і національних посередницьких механізмів специфічний виклик: одночасно діяли різні рівні конфлікту (міжнародний, внутрішньо-державний у частині тимчасово окупованих територій, гібридний у сфері безпеки, інформації та економіки), а сторони демонстрували різний рівень зацікавленості в прозорому обміні даними. За таких умов військова медіація могла працювати лише тоді, коли до перего-

ворних зусиль долучались розвідувальна й контррозвідувальна спроможність України та партнерів, а зібрані дані ставали не просто аналітичною довідкою, а легітимованим доказовим ресурсом для міжнародних місій.

Особливістю українського кейсу було те, що формальні медіаційні платформи (тристороння контактна група, "нормандський формат") діяли паралельно з технічними моніторинговими місіями, насамперед Спеціальною моніторинговою місією ОБСЄ. Остання у 2014–2021 роках фактично виконувала допоміжну медіаційну функцію: фіксувала порушення, підтверджувала або спростовувала обстріли, вела спостереження за відведенням озброєнь, надавала канали комунікації на тактичному рівні. Однак суто спостережного мандата було недостатньо, оскільки частина інформації, що надходила до української сторони від воєнної розвідки, СБУ чи партнерських служб, не могла бути розкрита відкрито, але прямо впливала на переговорні позиції. Це саме той випадок, коли розвідувальні дані працювали "в тіні медіації", але визначали її зміст.

У 2015–2016 роках, коли йшлося про імплементацію Мінських домовленостей, розвідувальна інформація давала змогу:

- ідентифікувати реальні місця зосередження артилерійських систем та РСЗВ за межами, визначеними угодами;
- розрізнити інсценовані порушення (коли обстріл здійснювався для дискредитації супротивної сторони в переговорах) і реальні бойові епізоди;
- виявляти ротацію російських кадрових військових і нові канали постачання озброєнь;
- прогнозувати "вікна ескалації" перед політичними раундами переговорів.

Ця інформація не завжди могла бути винесена в публічний звіт СММ ОБСЄ, але вона дозволяла українській стороні займати більш обґрунтовану позицію під час узгодження режимів тиші, ліній розмежування та гуманітарних коридорів. Фактично формується дворівнева модель: відкритий моніторинг (для довіри сторін і міжнародної аудиторії) та закритий розвідувальний супровід (для точного розуміння намірів противника).

Після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року акценти ще більше змістилися в бік медіації з використанням розвідувальних даних. З'явився блок переговорних дій, що стосується обміну полоненими, евакуацій і гуманітарних операцій (Маріуполь, Запорізький напрям, подальші обміни). Для таких операцій традиційних дипломатичних описів ситуації було недостатньо: потрібні були підтверджені дані про маршрути, розташування підрозділів противника, наявність мінно-вибухових загороджень, можливі провокації під час руху гуманітарних колон. Саме розвідувальні та контррозвідувальні підрозділи забезпечували це інформаційне підживлення, а медіатори (у т. ч. з іноземних держав і міжнародних організацій) отримували вже "очищену" інформацію, придатну для безпечного доведення до обох сторін.

Український досвід також показав, що використання розвідувальної інформації в медіації може мати превентивно-контррозвідувальний характер. Ідеться про випадки, коли одна зі сторін намагається використати переговорний канал для збору чутливих даних про дислокацію ЗСУ, логістику чи критичну інфраструктуру. За відсутності фахових безпекових фільтрів це перетворює медіацію на канал розвідки для агресора. Саме тому українські структури безпеки напружували практику, коли будь-яка ініціатива щодо локального

перемир'я, гуманітарного вікна чи розмежування сил проходить верифікацію за ризиками розкриття інформації. Це відрізняє український кейс від багатьох африканських місій: у нас розвідка не тільки підтримує медіацію, а й захищає її.

Окремим чинником, що ускладнював військову медіацію в Україні, стала обмеженість доступу міжнародних місій до всієї території бойових дій, включно з неконтрольованою ділянкою кордону. За таких обставин міжнародний посередник об'єктивно був змушений спиратися на дані, надані українською стороною та партнерами, тобто на асиметричний інформаційний пакет. Це породжує підозри в упередженості, але водночас підкреслює головну тезу цієї статті: без якісних розвідданих у складних конфліктах медіатор неминуче буде інформаційно недостатньо забезпеченим і, відповідно, менш ефективним. Україна показала, що цю асиметрію можна частково компенсувати спільними аналітичними осередками, спільними перевітками повідомлень і погодженими протоколами обміну знеособленими полями даних.

Таким чином, український кейс підтверджує три положення, важливі для концепції військової медіації з використанням розвідувальних даних:

1. Розвіддані підвищують не лише точність, а й швидкість медіаційних рішень (особливо для гуманітарних місій).
2. Закритість частини інформації не руйнує довіру, якщо існують зрозумілі й наперед узгоджені процедури її обробки та верифікації.
3. Контррозвідувальний супровід медіації є обов'язковим у конфліктах з активним противником-агресором, інакше переговорний процес стає вразливим інструментом впливу.

В Африці з метою врегулювання таких конфліктів, як війна в Дарфурі чи в Південному Судані, міжнародні організації, зокрема Організація Об'єднаних Націй та Африканський Союз, використовували розвідувальні дані для військової медіації і спостереження за дотриманням угод про припинення вогню. Розвідка допомагала зібрати інформацію про переміщення військ, а також виявляти ключових лідерів опозиційних угруповань, що дало змогу організувати більш ефективні переговори та забезпечити контроль за виконанням мирних угод (European External Action Service, 2020; Verjee, 2024; Geneva Academy of International..., 2023).

Визначимо такі виклики щодо використання розвідувальної інформації у військовій медіації: невизначеність даних – у розвідувальній діяльності часто виникають проблеми з точністю і достовірністю інформації, тому якщо медіатор має неповні або спотворені дані, це може призвести до прийняття неправильних рішень, що ускладнює процес мирного врегулювання; політичні інтереси – оскільки служба розвідки часто є інструментом політичного впливу, то якщо одна зі сторін конфлікту має доступ до більшої кількості даних або використовує розвідку для маніпулювання результатами медіації, то це може знизити ефективність мирного процесу; відсутність довіри між сторонами конфлікту – міжнародні або національні розвідувальні організації повинні мати довіру від усіх сторін конфлікту, оскільки коли одна зі сторін сумнівається в нейтральності розвідки, то це може ускладнити процес медіації.

Усе ж такі перспективи використання розвідувальних даних у військовій медіації полягають у подальшому розвитку технологій збирання інформації, сприянні

співпраці між розвідувальними органами різних країн і міжнародних організацій, тому в найближчій перспективі можна очікувати:

- удосконалення процесу обміну даними між різними розвідувальними агентствами для забезпечення більш ефективної військової медіації;
- застосування новітніх технологій (штучний інтелект, аналіз великих даних) для точнішого оцінювання ситуації в реальному часі та сприяння медіаційним зусиллям;
- залучення цивільних експертів до аналізу розвідувальних даних для більш глибокого розуміння локальних контекстів і потреб мирного врегулювання конфліктів.

Використання розвідувальної інформації у військовій медіації є важливим елементом сучасних миротворчих зусиль, що допомагає знижувати ризик ескалації насильства, забезпечувати контроль за виконанням мирних угод і підтримувати мирний процес. Однак для того, щоб цей інструмент був ефективним, важливо забезпечити об'єктивність, точність і довіру в процесі обміну інформацією між сторонами конфлікту, а також постійно вдосконалювати технології та методи збирання даних.

Однією з основних платформ для військової медіації є міжнародні організації, зокрема Організація Об'єднаних Націй, яка займається миротворчими місіями, забезпечує підтримку діалогу між сторонами конфлікту й організовує посередницькі переговори. Від початку своєї діяльності в 1945 р. ООН багато разів виступала як посередник у міжнародних конфліктах. Також й інші міжнародні організації, такі як: Європейський Союз, Африканський Союз або Ліга арабських держав, активно застосовують медіацію та її інструменти для врегулювання конфліктів у своїх регіонах. Наприклад, в Африці Африканський Союз часто організовує переговори між урядами та різними повстанськими групами, прагнучи уникнути широкомасштабних воєн.

Незважаючи на позитивні приклади, військова медіація стикається з численними викликами, наприклад:

- невизначеність щодо результатів: медіація не гарантує успіху, і в багатьох випадках навіть після підписання мирних угод конфлікти можуть відновлюватися через відсутність стабільної політичної волі;
- нерівність умов для переговорів: одними з основних труднощів під час проведення військової медіації є наявність значних розбіжностей у військовій спроможності між сторонами конфлікту. Якщо одна з них значно сильніша, вона може бути менш схильною до компромісів та досягнення консенсусу загалом, що ускладнює медіаційну процедуру;
- іноземне втручання: військові та політичні інтереси інших держав чи міжнародних організацій можуть ускладнити переговори та створити додаткові перешкоди для мирного процесу;
- проблеми з довірою: в умовах війни відновити довіру між сторонами збройного конфлікту часто є надзвичайно важким завданням, що ускладнює будь-яку медіацію.

Аналіз реалій сьогодення демонструє, що міжнародна спільнота усвідомлює важливість застосування медіації у збройних конфліктах та розвитку такого нового напрямку медіації, як військова медіація, тому намагається розвивати інструменти, які допоможуть зробити цю переговорну процедуру більш ефективною та використовуваною. Розвиток військової медіації залежить від певних ключових факторів.

1. Інституційне та правове забезпечення:

- міжнародні організації (Організація Об'єднаних Націй (ООН), Організація з безпеки і співробітництва в

Європі (ОБСЄ), Європейський Союз (ЕС), Північно-атлантичний альянс (НАТО) тощо відіграють важливу роль у розвитку військової медіації;

- формування правових механізмів та угод (напр., Женевські конвенції, Гаазькі угоди тощо);
- зміцнення міжнародного права та механізмів його застосування для вирішення конфліктів.

2. Використання дипломатичних механізмів:

- розширення ролі технологій у процесах медіації, зокрема, створення та використання міжнародних і національних переговорних онлайн-платформ для діалогу і комунікації між сторонами конфлікту із залученням нейтральних посередників;

- використання дипломатичних каналів для запобігання ескалації конфліктів;

- розвиток багатосторонніх переговорів та коаліцій.

3. Удосконалення стратегій миротворчих місій:

- розширення миротворчих операцій та їх адаптація до нових викликів;

- використання новітніх технологій для моніторингу конфліктних зон (супутникові дані, безпілотні літальні апарати (БПЛА) тощо);

- посилення співпраці між військовими та цивільними структурами.

4. Гуманітарний вимір та робота із цивільним населенням:

- взаємодія медіаторів з місцевими громадами з метою зниження рівня соціальної напруженості серед населення та створення умов для мирного співіснування;

- надання гуманітарної допомоги в зонах конфлікту та залучення військових медіаторів;

- залучення місцевих громад до миротворчого процесу, оскільки лише врахування інтересів усіх учасників конфлікту може сприяти стабільному і сталому миру;

- реінтеграція ветеранів та колишніх комбатантів у мирне суспільне життя з використанням механізмів військової медіації.

5. Вплив новітніх технологій та інформаційної безпеки:

- використання медіації в кіберпросторі (боротьба з дезінформацією, інформаційні кампанії);

- моніторинг соціальних мереж з метою виявлення потенційних загроз;

- використання алгоритмів штучного інтелекту для аналізу конфліктів.

6. Підготовка та навчання медіаторів:

- спеціальні програми підготовки для військових та дипломатів (навчання здатності пристосовувати медіаційні процедури до конкретних обставин і потреб сторін конфлікту та створення спеціалізованих центрів для підготовки військових медіаторів – миротворців);

- впровадження у навчальні програми для військових та інших представників силових структур і цивільного населення спеціальних курсів з конфліктології, емоційного інтелекту та переговорних навичок;

- розвиток регіональних центрів військової медіації, сімейної медіації з метою адаптації переговорних процесів до мінливих викликів сучасного суспільства.

Військова медіація є потужним інструментом у вирішенні збройних конфліктів, однак її ефективність залежить від багатьох факторів. Історія доводить, що медіація може сприяти в досягненні мирних угод і зниженні рівня насильства, але також вимагає великої дипломатичної майстерності, об'єктивності та неупередженості з боку медіаторів. Зважаючи на глобалізацію та нові виклики у сфері безпеки, міжнародні інститути будуть продовжувати вдосконалювати механізми медіації, з метою досягнення стабільності та безпеки в усьому світі.

Військова mediaція є складною і чутливою процедурою, яка постійно стикається з численними викликами, одним з яких є відсутність довіри між сторонами конфлікту, що часто ускладнює будь-який переговорний процес, а також відсутність єдності серед міжнародних партнерів. Крім того, необхідно розуміти, що геополітичні інтереси територіально великих та економічно потужніших держав можуть впливати на ефективність військової mediaції. Попри це сучасний світовий порядок вимагає розвитку та вдосконалення інститутів mediaції, оскільки війни призводять до людських трагедій, руйнувань та соціальних проблем, що можуть мати довгострокові наслідки. Військова mediaція дає шанс на мир тоді, коли інші шляхи вирішення конфліктів здаються неможливими.

Військова mediaція є важливим інструментом у сучасних міжнародних відносинах – це можливість зупинити збройні конфлікти, запобігти гуманітарним катастрофам і закласти основу для довготривалого миру. Проте успіх таких ініціатив залежить від готовності сторін конфлікту до діалогу, а також від здатності військових медіаторів ефективно адаптувати свої стратегії до кожного конкретного випадку. Зі збільшенням кількості збройних конфліктів у світі mediaція набуватиме ще більшого значення і в майбутньому може стати ключовим фактором у збереженні миру на планеті.

На сьогодні військова mediaція як метод мирного врегулювання збройних конфліктів знаходить своє застосування в різних кутках світу, оскільки замість того, щоб вирішувати конфлікти через ескалацію насильства, mediaція спрямована на припинення кровопролиття і пошук компромісів, які можуть забезпечити довготривалий мир. Різні міжнародні організації та окремі держави використовують дієву процедуру mediaції та її механізми для вирішення конфліктів, і цей інструмент має суттєвий вплив на стабільність у світі.

Сучасні збройні конфлікти демонструють складність та багатогранність процесу їх врегулювання. Військова mediaція як новий вид переговорного процесу є відповіддю на виклики, зумовлені глобальними військовими конфліктами та необхідністю пошуку ефективних механізмів їх мирного врегулювання. Як свідчать результати досліджень, традиційні методи дипломатії часто виявляються недостатньо дієвими у вирішенні військових протистоянь, особливо за умов складної багаторівневої структури конфлікту, наявності великої кількості зацікавлених сторін та різноспрямованих інтересів.

На основі аналізу сучасних переговорних практик можна виділити ключові аспекти, які визначають ефективність військової mediaції. По-перше, її дієвість залежить від рівня підготовленості медіаторів, які повинні володіти не лише навичками комунікації та ведення переговорів, але й розуміти специфіку військової справи, знати міжнародне гуманітарне право, а також мати практичний досвід роботи в зонах збройних конфліктів. По-друге, важливу роль відіграє нейтральність посередників та довіра до них з боку всіх учасників конфлікту. Відомо, що ефективність mediaційної процедури часто залежить від ставлення сторін, які беруть участь у переговорах, одна до одної, до самої процедури та перспективи мирного врегулювання конфлікту, і саме тому вибір медіаторів є критичним елементом організації військової mediaції.

Дискусійним залишається питання правових аспектів військової mediaції та її інтеграції у міжнародну систему

врегулювання конфліктів. З одного боку, існує значна кількість міжнародних документів, які регламентують принципи мирного врегулювання конфліктів (резолуції ООН, міжнародні конвенції тощо). Проте вони часто не передбачають конкретних механізмів взаємодії між військовими та цивільними суб'єктами під час збройних конфліктів. Саме тому виникає необхідність розробки нормативно-правових актів, які б регулювали порядок застосування військової mediaції та визначали її місце в системі миротворчих ініціатив.

Ще одним викликом є питання координації військової mediaції з іншими засобами мирного врегулювання конфліктів. Практика доводить, що успішне застосування mediaційних методів можливе лише за умови комплексного підходу, який передбачає дипломатичні, економічні, соціальні та правові інструменти. Крім того, важливо враховувати психологічний аспект військових конфліктів, оскільки тривалий воєнний досвід формує специфічний менталітет учасників бойових дій, що може ускладнювати процес примирення.

Оцінюючи перспективи розвитку військової mediaції, слід відзначити її потенціал у формуванні нових стандартів ведення переговорів у військовій сфері. Залучення військових медіаторів, які мають досвід роботи з військовослужбовцями та постраждалими від конфліктів, може суттєво підвищити ефективність процесу примирення. Водночас важливим завданням залишається впровадження програм підготовки військових медіаторів та розширення міжнародного співробітництва у цій сфері.

Таким чином, військова mediaція є необхідним та перспективним інструментом врегулювання конфліктів, який може сприяти зниженню рівня насильства та формуванню більш стійких механізмів примирення. Її ефективність залежить від професійної підготовки медіаторів, юридичних механізмів регулювання та політичної волі сторін конфлікту. Подальші дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на розробку практичних рекомендацій щодо інтеграції військової mediaції в міжнародну систему врегулювання конфліктів та її адаптацію до нових реалій глобальної безпеки.

У сучасному світі військова mediaція стає все більш важливим інструментом для вирішення збройних конфліктів та зниження рівня напруги між сторонами. Вона використовується у міжнародних переговорах і на національному рівні із залученням як військових, так і цивільного населення. Проте, незважаючи на численні успішні кейси її застосування, військова mediaція стикається з низкою викликів, які впливають на її ефективність.

Одним із ключових аспектів військової mediaції є інтеграція розвідувальних даних у її механізми. Взаємодія між розвідувальними службами різних держав може значно сприяти мирному врегулюванню конфліктів, зменшенню загроз ескалації та підвищенню довіри між сторонами конфлікту. Розвідувальна інформація дає змогу медіаторам оцінити ситуацію, виявити потенційні ризики та виробити стратегію переговорного процесу. Прикладами успішного застосування військової mediaції із залученням розвідувальних даних є конфлікти в Україні, Дарфурі, Південному Судані, де міжнародні організації та уряди використовували розвідувальні дані для моніторингу ситуації та забезпечення контролю за дотриманням мирних угод.

Проте застосування у військовій mediaції розвідувальних даних має і свої труднощі. Одним з

основних викликів є невизначеність розвідувальних даних, що може призвести до прийняття помилкових рішень. Також існує ризик політичного впливу, оскільки служби розвідки можуть використовувати отримані дані для маніпуляції або приховування правдивої інформації. Довіра між сторонами конфлікту також залишається слабкою ланкою цього процесу, оскільки сторони конфлікту часто сумніваються в нейтральності отриманої інформації.

Попри всі виклики перспективи застосування у військовій медіації розвідувальних даних є позитивними. Подальший розвиток технологій збирання та аналізу інформації, використання штучного інтелекту та співпраця між розвідувальними службами можуть зробити цей інструмент ще більш ефективним. Новітні технології надають можливість швидко реагувати на зміни в конфліктних ситуаціях, аналізувати великі масиви даних і забезпечувати точність прогнозів.

Міжнародні організації, такі як: ООН, ЄС, ОБСЄ та Африканський Союз, відіграють ключову роль у розвитку військової медіації. Вони створюють переговорні платформи, залучають незалежних посередників та сприяють розробці механізмів мирного врегулювання конфліктів. Також національні уряди повинні посилювати свої інституційні спроможності в галузі військової медіації та інтегрувати цей інструмент у власні системи управління конфліктами.

Значним викликом залишається політична воля сторін конфлікту до компромісу. Навіть за умови ефективного медіаційного процесу конфлікти можуть відновлюватися через відсутність довіри між учасниками процедури або їх небажання виконувати досягнуті домовленості. Також слід враховувати вплив зовнішніх зацікавлених осіб, які можуть мати власні інтереси в конфлікті та перешкоджати досягненню миру.

Військова медіація є одним із найперспективніших механізмів вирішення збройних конфліктів, проте її успіх залежить від багатьох факторів. Розвиток технологій, міжнародна співпраця, посилення правових механізмів та готовність сторін конфлікту до переговорів є критичними умовами її ефективного застосування. Враховуючи зростаючу кількість конфліктів у світі, можна прогнозувати, що роль військової медіації продовжуватиме зростати, а її методи й інструменти будуть удосконалюватися, щоб відповідати викликам сучасного глобального порядку.

Міжнародна практика демонструє, що застосування військової медіації з розвідувальною підтримкою забезпечує зменшення ескалаційного потенціалу конфліктів та підвищує результативність переговорів. У межах операцій ООН і регіональних організацій розвідувальні структури виконують функції збору, аналізу та синтезу даних про поведінку сторін, що дозволяє прогнозувати ризики порушення домовленостей і своєчасно втручатися в динаміку конфлікту (De Franco, 2024a, b; Dorn, 1995, 2016; Obuobi, 2024).

Успішним прикладом є застосування механізмів медіації з аналітичною підтримкою під час конфліктів у Дарфурі та Південному Судані, де Африканський Союз і ООН використовували розвідувальні дані для контролю за дотриманням угод про припинення вогню (European External Action Service, 2020; Geneva Academy of International..., 2023). Подібний підхід спостерігався під час російської агресії проти України, коли дані моніторингу та розвідки сприяли документуванню порушень Мінських угод і формуванню аналітичної основи для дипломатичних ініціатив. Використання

таких даних у межах міжнародних місій довело їхню ефективність як у забезпеченні прозорості процесу, так і в зміцненні довіри між сторонами конфлікту. Розвідувальна підтримка в медіації виконує ряд критичних функцій.

1. Аналітична діагностика ситуації. Своєчасний збір інформації дає змогу оцінювати ескалаційні ризики, виявляти "гарячі точки" та визначати динаміку силових балансів (Hegre et al., 2019).

2. Планування та верифікація припинення вогню. Розвідувальні механізми використовуються для перевірки достовірності даних про порушення домовленостей, виявлення місць незаконного зосередження сил, а також моніторингу виконання зобов'язань сторін конфлікту (Clayton, & Sticher, 2021; Fortna, 2004).

3. Аналіз поведінки та рішень сторін конфлікту. Аналітика відкритих джерел (OSINT) у поєднанні з традиційними методами HUMINT та SIGINT створює можливості для прогнозування рішень сторін і формування більш реалістичних переговорних стратегій (De Franco, 2024a, b; Hegre et al., 2019; Rød, Gåsste & Hegre, 2024; Von der Maase et al., 2025).

Досвід ООН свідчить, що створення інтегрованих аналітичних осередків, таких як Joint Mission Analysis Centre (JMAC), значно підвищує ефективність медіаційних місій. Завдяки поєднанню військової, цивільної та гуманітарної інформації ці структури забезпечують комплексне розуміння ситуації і дають змогу уникати дублювання дій (Dorn, 1995, 2016; De Franco, 2024a, b). Водночас такі механізми потребують чітких правових рамок, адже розвідувальні дані можуть містити чутливу інформацію, здатну впливати на політичні процеси.

В Африканському контексті підрозділи Early Warning Systems, створені при Африканському Союзі, відіграють ключову роль у ранньому виявленні загроз та інформаційному забезпеченні переговорів (European External Action Service, 2020; Geneva Academy of International..., 2023). Розвіддані дозволяють здійснювати моніторинг дотримання мирних угод, прогнозувати наслідки політичних рішень і адаптувати миротворчі стратегії. Аналіз африканських кейсів демонструє, що найвищий рівень ефективності досягається тоді, коли розвідувальні підрозділи функціонують у межах чітко визначених етичних та правових норм, забезпечуючи нейтральність і достовірність інформації (Clayton, & Sticher, 2021; Verjee, 2024).

На основі зіставлення кейсів Україна – Дарфур – Південний Судан можна зробити висновок, що розвідувальна інформація у військовій медіації виконує роль своєрідного "моста" між операційним і дипломатичним рівнями управління конфліктом. Вона допомагає узгодити позиції сторін конфлікту і забезпечити обґрунтованість рішень, знижуючи рівень недовіри та інформаційного хаосу.

Ключовим викликом залишається питання достовірності та нейтральності даних. Невизначеність або спотворення розвідувальної інформації можуть призводити до помилкових рішень, що ускладнює миротворчий процес. Крім того, використання розвідувальних даних як інструменту політичного впливу підриває довіру між учасниками процесу та знижує легітимність посередника (Obuobi, 2024; Rauchhaus, 2006).

Попри виклики, перспективи інтеграції розвідувальних даних у військову медіацію залишаються позитивними. Подальший розвиток технологій збирання та аналізу інформації, застосування штучного інтелекту, а

також посилення міжнародної співпраці, створюють передумови для вдосконалення цих механізмів (Verjee, 2024; Rød, Gåsste, & Hegre, 2024). Інституційна співпраця між розвідувальними службами та міжнародними організаціями забезпечує синергію зусиль у попередженні ескалації та формуванні стійкого миру.

Проведене дослідження, яке базувалося на міждисциплінарному підході та широкому аналізі джерельної бази, дозволило визначити ряд обмежень, що впливають на універсальність отриманих результатів і потребують урахування під час їх практичного застосування. Насамперед виявлено, що доступ до більшості класифікованих матеріалів, які стосуються реальних механізмів обміну розвідувальними даними, залишається обмеженим. Це не дозволило повною мірою реконструювати внутрішні процеси прийняття рішень і форматів взаємодії між безпековими структурами. Тому створена модель військової медіації з використанням розвідувальних даних має характер аналітичної реконструкції, побудованої на відкритих джерелах, офіційних звітах і вторинних аналітичних матеріалах.

Окрему складність становить контекстуальна специфіка українського кейсу. Проведений аналіз засвідчив, що оборонна війна України проти держави-агресора, яка є постійним членом Ради Безпеки ООН, формує унікальне середовище, де міжнародна медіація набуває політичних обмежень і залежить від даних, отриманих національними та партнерськими розвідувальними службами. Така ситуація унеможливорює пряме перенесення українського досвіду на інші конфлікти, особливо внутрішньорегіональні, у яких сторони мають більш симетричний статус.

У процесі роботи також встановлено нерівномірність джерельної бази. Міжнародні організації, зокрема ООН, ЄС та Африканський Союз, продукують значно більше відкритих матеріалів, ніж національні розвідувальні структури, що спричиняє дисбаланс у представленні ролі міжнародних та державних спостерігачів. Унаслідок цього отримані висновки мають тенденцію до певного переоцінювання інституційних можливостей міжнародних місій порівняно з національними механізмами безпеки.

Аналіз також виявив значну технологічну динаміку середовища, у якому функціонує військова медіація. Використання штучного інтелекту, систем дистанційного спостереження та великих даних постійно змінює баланс між відкритими та закритими інформаційними потоками. Тому запропоновані в дослідженні підходи слід розглядати як такі, що потребуватимуть оновлення в міру розвитку розвідувальних технологій і посилення кіберзагроз (обмежені у часі).

Важливим аналітичним результатом стало підтвердження гіпотези про те, що наявність перевірених розвідувальних даних сприяє підвищенню довіри сторін у конфлікті. Водночас було встановлено, що емпірична перевірка поведінкових ефектів у цій сфері залишається ускладненою через відсутність систематизованих баз даних про реакції сторін на інформаційні впливи. Це обмежує можливість статистичної верифікації гіпотези і зумовлює потребу подальших досліджень у цій площині.

Ще одним чинником, який визначає рамки застосування отриманих результатів, є нормативна варіативність. У ході аналізу встановлено істотні розбіжності між національними правовими режимами щодо питань державної таємниці, захисту персональних даних і повноважень спецслужб. Тому запропоновані принципи й етичні стандарти доцільно адаптувати до

конкретної юрисдикції. Без такої адаптації існує ризик правових колізій, політизації медіаційних процесів та зниження їхньої ефективності.

Загалом отримані результати підтверджують життєздатність концепції військової медіації з використанням розвідувальних даних, проте водночас окреслюють її межі – як аналітичної моделі, що відображає переважно публічно доступний зріз безпекових практик. Подальше розширення емпіричної бази, залучення закритих джерел та порівняння з іншими регіональними кейсами дозволить поглибити цю концепцію й підвищити її прогностичну цінність для систем міжнародної безпеки.

Дискусія і висновки

Військова медіація з розвідувальною підтримкою постає як інноваційна форма мирного врегулювання конфлікту, що поєднує елементи дипломатії, аналітики безпеки та операційного прогнозування. Її ефективність базується на здатності зменшувати інформаційну асиметрію, підвищувати довіру між сторонами конфлікту та забезпечувати обґрунтованість переговорних рішень (Rauchhaus, 2006).

1. Військова медіація з розвідувальною підтримкою є перспективним, але водночас чутливим інструментом мирного врегулювання конфліктів, оскільки дає змогу зменшити інформаційну асиметрію, точніше визначити "вікна можливостей" для переговорів і оперативно реагувати на загрози ескалації (Hegre et al., 2019; Clayton, & Sticher, 2021).

2. Її результативність безпосередньо залежить від якості розвідувальних даних – їх релевантності, своєчасності, верифікованості й пропорційності використання. Дані, що не відповідають цим критеріям, знижують не лише ефективність переговорів, а й легітимність посередника (De Franco, 2024a, 2024b; Obuobi, 2024).

3. Довіра сторін конфлікту є ключовим чинником у процесі медіації. Вона забезпечується не обсягом наданої інформації, а прозорістю процедур її обробки та поширення. Такі інституційні запобіжники, як спільні аналітичні центри, міжнародні місії спостереження та стандартизовані протоколи обміну, компенсують політичну й технологічну асиметрію сторін (European External Action Service, 2020; Geneva Academy of International..., 2023; Verjee, 2024).

4. Інтеграція розвідувальних даних у цикл медіаційних процедур має відбуватися в межах правових і етичних рамок, із дотриманням принципів міжнародного гуманітарного права, захисту персональних даних і недопущенням використання медіації як прикриття для розвідувальних операцій.

5. Технологічний розвиток, зокрема використання штучного інтелекту, аналітики великих даних і дистанційного моніторингу, розширює можливості військової медіації, але водночас створює нові ризики – алгоритмічні упередження, кібервразливість, інформаційні маніпуляції. Це вимагає регулярного оновлення стандартів якості даних і протоколів безпеки (Rød, Gåsste, & Hegre, 2024; Verjee, 2024).

6. Подальші дослідження мають зосереджуватися на операційному моделюванні – визначенні точок, у яких розвідувальна інформація забезпечує найбільший вплив на результативність переговорів: діагностика, таймінг пропозицій, формат перемир'я та верифікація виконання домовленостей (Clayton, & Sticher, 2021; Fortna, 2004).

Військова медіація з розвідувальною підтримкою є не лише новим форматом дипломатії безпеки, але й

важливим кроком до інтеграції етичних і технологічних стандартів у систему глобального управління конфліктами. Її впровадження потребує міжсекторальної співпраці держав, міжнародних організацій і дослідницьких інституцій, спрямованої на підвищення прозорості, легітимності та результативності миротворчих процесів.

Таким чином, військова mediaція з використанням розвідувальних даних утверджується як комплексна аналітико-операційна модель мирного врегулювання збройних конфліктів, що поєднує правові, дипломатичні та інформаційно-технологічні інструменти. Її ефективність визначається здатністю мінімізувати інформаційну асиметрію, забезпечити своєчасне реагування на ескалаційні ризики та підтримувати баланс між відкритістю переговорного процесу і захистом чутливої інформації. Встановлено, що розвідувальні дані підвищують не лише точність, але й швидкість mediaційних рішень, особливо у випадках гуманітарних місій, коли часовий чинник безпосередньо впливає на збереження життя цивільного населення.

Одним із ключових завдань дослідження було визначення ризиків використання розвідувальної інформації у миротворчих і mediaційних процесах. До них належать: невизначеність щодо результатів переговорів, що зумовлює загрозу відновлення конфлікту навіть після укладення угод; нерівність умов між сторонами, яка ускладнює досягнення консенсусу; можливість зовнішнього втручання держав чи міжнародних спостерігачів із власними політичними інтересами, а також дефіцит довіри, що робить mediaцію вразливою до маніпуляцій. Ці ризики потребують системного управління через створення спільних аналітичних центрів, прозорі протоколи обміну інформацією та контроль розвідувального супроводу переговорів у конфліктах з активним противником-агресором.

На основі узагальнення міжнародного та національного досвіду сформульовано принципи етичного, правомірного й ефективного використання розвідувальних даних у військовій mediaції.

1. Законність і пропорційність – використання інформації лише у межах, необхідних для зниження рівня насильства.

2. Неупередженість і верифікованість – забезпечення можливості перевірки джерел без розкриття чутливих відомостей.

3. Прозорість процедур – попереднє узгодження правил доступу, зберігання та поширення даних між усіма легітимними сторонами.

4. Конфіденційність і захист персональних даних – недопущення використання mediaції як прикриття для розвідувальних операцій.

5. Етична відповідальність медіатора – обов'язок діяти в інтересах миру, а не конкретних сторін.

6. Інституційна підзвітність – створення незалежних наглядових механізмів для контролю за використанням даних.

Розроблена в межах дослідження узагальнена модель військової mediaції з розвідувальною підтримкою може застосовуватись у контексті сучасних міжнародних криз. Вона передбачає інтеграцію аналітичних осередків до структури переговорних місій, синхронізацію між розвідувальними й дипломатичними каналами, а також впровадження алгоритмів оцінювання довіри між сторонами. Закритість окремих інформаційних сегментів не руйнує довіру за умови наявності зрозумілих процедур перевірки, тоді як своєчасне залучення розвідданих дозволяє проактивно формувати сценарії деескалації та попереджати порушення перемир'я.

Загальні результати дослідження дають підстави стверджувати, що концепція військової mediaції з використанням розвідувальних даних є аналітичною моделлю, яка відображає переважно публічно доступний зріз безпекових практик. Подальше розширення емпіричної бази, залучення закритих джерел та порівняння з іншими регіональними кейсами дозволить поглибити цю концепцію й підвищити її прогностичну цінність для систем міжнародної безпеки.

Розвиток відповідних етичних і правових стандартів стане запорукою того, що військова mediaція залишатиметься не інструментом впливу, а гарантією стабільного, справедливого й довготривалого миру.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Clayton, G., & Sticher, V. (2021). The logic of ceasefires in civil war. *International Studies Quarterly*, 65(3), 633–646. <https://doi.org/10.1093/isq/sqab026>
- De Franco, C. (2024a). Assembling intelligence in United Nations peacekeeping: Between transformation and path-dependency. *International Affairs*, 100 (3). <https://doi.org/10.1093/ia/iaie070>
- De Franco, C. (2024b). The intelligence–peacekeeping nexus revisited: Towards a global intelligence architecture for peace operations. *International Affairs*, 100(1), 121–140. <https://doi.org/10.1093/ia/iaiad231>
- Dorn, W.A. (1995). Intelligence and peacekeeping: The UN operation in the Congo 1960–64. *International Peacekeeping*, 2(1), 1–32. <https://doi.org/10.1080/13533319508413535>
- Dorn, A.W. (2016). *Smart Peacekeeping: Toward Tech-Enabled UN Operations*. International Peace Institute. <https://www.ipinst.org/2016/07/smart-peacekeeping-tech-enabled>
- European External Action Service. (2020). *Mediation Guidelines*. https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eeas_mediation_guidelines_14122020.pdf
- Fortna, V.P. (2004). *Peace Time: Cease-Fire Agreements and the Durability of Peace*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400841356>
- Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights. (2023). *Ukraine: International armed conflict with Russia and non-international armed conflicts in eastern Ukraine*. <https://www.rulac.org/browse/conflicts/armed-conflicts-in-ukraine>
- Hegre, H., Allansson, M., Basedau, M. et al. (2019). ViEWS: A political violence early-warning system. *Journal of Peace Research*, 56(2), 155–174. <https://doi.org/10.1177/0022343319823860>
- Hegre, H., Bell, C., Colaresi, M. et al. (2021). ViEWS 2020: Revising and evaluating the ViEWS political violence early-warning system. *Journal of Peace Research*, 58 (3), 599–611. <https://doi.org/10.1177/0022343320962157>
- Obuobi, P.P. (2024). Prospects for United Nations strategic intelligence. *International Journal of Intelligence and Counterintelligence*. <https://doi.org/10.1080/08850607.2024.2325147>
- Rauchhaus, R.W. (2006). Asymmetric information, mediation, and conflict management. *World Politics*, 58(2), 207–241. <https://doi.org/10.1353/wp.2006.0027>
- Rød, E.G., Gåsste, T., & Hegre, H. (2024). A review and comparison of conflict early-warning systems. *International Journal of Forecasting*, 40(1), 96–112. <https://doi.org/10.1016/j.ijforecast.2023.01.001>
- UNIDIR. (2023). *Exploring the Use of Technology for Remote Ceasefire Monitoring and Verification*. United Nations Institute for Disarmament Research. https://unidir.org/wp-content/uploads/2023/05/UNIDIR-Exploring_Use_Technology_Remote_Ceasefire_Monitoring_Verification.pdf
- Verjee, A. (2024). Theorizing conflict opponent non-compliance from ceasefire monitoring. *International Studies Quarterly*. <https://doi.org/10.1177/00108367241313306>
- Von der Maase, S.P. et al. (2025). *Next-Generation Conflict Forecasting: Unleashing Predictive Patterns through Spatiotemporal Learning*. arXiv preprint. <https://arxiv.org/abs/2506.14817>

References

- Clayton, G., & Sticher, V. (2021). The logic of ceasefires in civil war. *International Studies Quarterly*, 65(3), 633–646. <https://doi.org/10.1093/isq/sqab026>
- De Franco, C. (2024a). Assembling intelligence in United Nations peacekeeping: Between transformation and path-dependency. *International Affairs*, 100 (3). <https://doi.org/10.1093/ia/iaie070>
- De Franco, C. (2024b). The intelligence–peacekeeping nexus revisited: Towards a global intelligence architecture for peace operations. *International Affairs*, 100(1), 121–140. <https://doi.org/10.1093/ia/iaiad231>

Dorn, W.A. (1995). Intelligence and peacekeeping: The UN operation in the Congo 1960–64. *International Peacekeeping*, 2(1), 1–32. <https://doi.org/10.1080/13533319508413535>

Dorn, A.W. (2016). *Smart Peacekeeping: Toward Tech-Enabled UN Operations*. International Peace Institute. <https://www.ipinst.org/2016/07/smart-peacekeeping-tech-enabled>

European External Action Service. (2020). *Mediation Guidelines*. https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/eeas_mediation_guidelines_/14122020.pdf

Fortna, V.P. (2004). *Peace Time: Cease-Fire Agreements and the Durability of Peace*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400841356>

Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights. (2023). *Ukraine: International armed conflict with Russia and non-international armed conflicts in eastern Ukraine*. <https://www.rulac.org/browse/conflicts/armed-conflicts-in-ukraine>

Hegre, H., Allansson, M., Basedau, M. et al. (2019). ViEWS: A political violence early-warning system. *Journal of Peace Research*, 56(2), 155–174. <https://doi.org/10.1177/0022343319823860>

Hegre, H., Bell, C., Colaresi, M. et al. (2021). ViEWS 2020: Revising and evaluating the ViEWS political violence early-warning system. *Journal of Peace Research*, 58 (3), 599–611. <https://doi.org/10.1177/0022343/320962157>

Obuobi, P.P. (2024). Prospects for United Nations strategic intelligence. *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*. <https://doi.org/10.1080/08850607.2024.2325147>

Rauchhaus, R.W. (2006). Asymmetric information, mediation, and conflict management. *World Politics*, 58(2), 207–241. <https://doi.org/10.1353/wp.2006.0027>

Rød, E.G., Gåsste, T., & Hegre, H. (2024). A review and comparison of conflict early-warning systems. *International Journal of Forecasting*, 40(1), 96–112. <https://doi.org/10.1016/j.ijforecast.2023.01.001>

UNIDIR. (2023). *Exploring the Use of Technology for Remote Ceasefire Monitoring and Verification*. United Nations Institute for Disarmament Research. https://unidir.org/wp-content/uploads/2023/05/UNIDIR-Exploring_Use_Technology_Remote_Ceasefire_Monitoring_Verification.pdf

Verjee, A. (2024). Theorizing conflict opponent non-compliance from ceasefire monitoring. *International Studies Quarterly*. <https://doi.org/10.1177/00108367241313306>

Von der Maase, S.P. et al. (2025). *Next-Generation Conflict Forecasting: Unleashing Predictive Patterns through Spatiotemporal Learning*. arXiv preprint. <https://arxiv.org/abs/2506.14817>

Отримано редакцією журналу / Received: 31.10.25
Прорецензовано / Revised: 07.11.25
Схвалено до друку / Accepted: 17.11.25

OIha SLIUSARENKO, PhD (Law)
ORCID ID: 0000-0003-0994-1010
e-mail: olya_sunnyday@ukr.net
National Academy of Security Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

MILITARY MEDIATION AS AN INSTRUMENT OF PEACEFUL SETTLEMENT OF ARMED CONFLICTS: THE ROLE AND CHALLENGES OF USING INTELLIGENCE DATA

Background. In the contemporary security environment – characterized by the rapid proliferation of armed conflicts and hybrid threats – the search for effective tools of peaceful resolution has become increasingly relevant. Military mediation with intelligence support represents a new direction in mediation practice that combines analytical, diplomatic, and operational methods aimed at reducing the escalation potential of conflicts. Its application enhances trust between conflicting parties, facilitates the early detection of ceasefire violations, and creates conditions for sustainable peace.

Methods. The study employs an interdisciplinary approach that integrates methods of system analysis, comparative examination of international experience, content analysis of official documents and reports of international organizations, as well as operational modeling techniques. The research analyzes the practice of military mediation in conflicts of different types (Darfur, South Sudan, Ukraine), identifies institutional prerequisites for integrating intelligence structures into negotiation processes, and conducts a qualitative analysis of the normative and ethical aspects of using intelligence data in mediation procedures.

Results. The findings demonstrate that military mediation supported by intelligence contributes to the effectiveness of negotiations by reducing information asymmetry, enabling prompt response to escalation risks, and strengthening mutual trust between parties. International practice (UN, African Union, EU) confirms that incorporating verified intelligence data increases the legitimacy of mediators and facilitates informed decision-making on ceasefire arrangements, compliance monitoring, and humanitarian coordination. At the same time, new risks have been identified, associated with the use of artificial intelligence and digital technologies in mediation processes.

Conclusions. Military Mediation with Intelligence Support constitutes a promising instrument of contemporary security diplomacy, integrating technological and humanitarian-legal approaches to conflict resolution. Its effectiveness depends on the quality of intelligence data, the transparency of information-sharing procedures, and compliance with international legal standards. Future research should focus on developing operational models for integrating intelligence data into negotiation process, thereby strengthening peace sustainability and mitigating emerging forms of violence.

Keywords: military mediation, intelligence support, negotiation process, armed conflict, international law, ethical standards, information asymmetry, peaceful conflict resolution, analytical intelligence, international security.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.